

Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського

факультет іноземних мов

кафедра англійської філології

### ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **Мовні засоби вираження лінгвокультурного концепту  
“HERO” на матеріалі текстів давньо-, середньо- та  
ранньонovoанглійського періодів**

здобувача ступеня вищої освіти магістра

галузі знань 01 Освіта

спеціальності 014 Середня освіта (мова і література)

(англійська, німецька)

Патратій Вікторії Вікторівни

науковий керівник:

Грачова Ірина Євгеніївна

кандидат філологічних наук, доцент

Вінниця – 201

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                    |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП .....</b>                                                                                                                                 | <b>2</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ HERO ЯК ПРЕДМЕТ<br/>ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ.....</b>                                                | <b>6</b>  |
| 1.1. Поняття лінгвокультурного концепту та мовна актуалізація<br>лінгвокультурних концептів.....                                                   | 6         |
| 1.2. Типологія лінгвокультурних концептів.....                                                                                                     | 13        |
| 1.3. Структура лінгвокультурного концепту.....                                                                                                     | 16        |
| 1.4. Етапи дослідження лінгвокультурних концептів.....                                                                                             | 21        |
| 1.5. Діахронічний розвиток лінгвокультурного концепту <i>HERO</i> та<br>загальні риси притаманні героєві.....                                      | 23        |
| <b>ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....</b>                                                                                                                  | <b>30</b> |
| <b>РОЗДІЛ 2. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ В<br/>АНГЛІЙСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ.....</b>                                              | <b>32</b> |
| 2.1. Етимологія слова, яке репрезентує лінгвокультурний концепт<br><i>HERO</i> .....                                                               | 32        |
| 2.2. Лінгвокультурний концепт <i>HERO</i> в епічній поемі «Беовульф» .                                                                             | 35        |
| 2.3. Лінгвокультурний концепт <i>HERO</i> в «Кентерберійських<br>розповідях» Джеффри Чосера.....                                                   | 40        |
| 2.4. Лінгвокультурний концепт <i>HERO</i> в «Макбеті» Вільяма<br>Шекспіра.....                                                                     | 46        |
| 2.5. Порівняння характеристик лінгвокультурного концепту<br><i>HERO</i> в давньоанглійського, середньо- та<br>ранньоніованглійського періодів..... | 53        |
| <b>ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....</b>                                                                                                                  | <b>55</b> |
| <b>ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....</b>                                                                                                                      | <b>57</b> |
| <b>SUMMARY.....</b>                                                                                                                                | <b>59</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>                                                                                                             | <b>61</b> |

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. О. Білецький Міфологія і міфи Античного світу. [Електронний ресурс] / А.О. Білецький. – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/slovmith/slovnm.htm>
2. Алефиренко Н. Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка / Н. Ф. Алефиренко. — М. : Флинта, 2010. — 288 с.
3. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека / Н.Д.Арутюнова. — М.: Языки русской культуры, 1999. — I-XV. — 896 с.
4. Аскольдов С. А. Концепт и слово / С. А. Аскольдов. — М.: Academia, 1997. — С. 267–279.
5. Аскольдов, С.А. Концепт / С. А. Аскольдов. — М.: 1997. — С. 132-145.
6. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А.П. Бабушкин. — Воронеж: Изд-во Воронежского государственного университета, 1996. — 103 с.
7. Болдырев Н.Н. Концепт и значение слова / Н.Н. Болдырев — Воронеж, 2001.— С. 25-45.
8. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая — М.: Русские словари, 1996. — 412 с.
9. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. — М.: Гнозис, 2004. — 236 с.
10. Воробйова О. П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки / О. П. Воробйова // Вісник КНЛУ. Серія «Філологія» // — К.: КНЛУ, 2011. — Т. 14, № 2. — С. 53–64.
11. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы) / В. В Воробьев — М.: Изд-во РУДН, 1997. — 331 с.
12. Гуревич А. Я. Древние германцы. Викинги. Избранные труды / Гуревич А. Я. — Москва: Университетская книга, 1999. — 350 с.

13. Данчук А.Л. Героїчна тема в українських думах та історичних піснях / А.Л. Данчук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – № 20. – С. 151–155.
14. Захаров Н. В. Гений на века: Шекспир в европейской культуре / Н. В. Захаров – М.: ГИТР, 2012. – 504 с.
15. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М.: Гнозис, 2004. – 390 с.
16. Карасик В. И. Культурные концепты: проблема ценностей / В. И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 1996. – С. 3–16.
17. Карасик В.И., Слышкин, Г.Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования / В. И. Карасик, Г. Г. Слышкин. – Воронеж: Воронежский государственный университет, 2001. – С. 75-79.
18. Кардини Ф. Истоки средневекового рыцарства / Ф. Кардини – М.: Прогресс, 1987. – 384 с.
19. Карлейль Т. Герои, почитание героев и героическое в истории / Томас Карлейль. – М.: Эксмо, 2008. – 864 с.
20. Карлейль Т. Герои, почитание героев и героическое в истории. — М.: Эксмо, 2008. — 864 с.
21. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев – М.: Academia, 1997. – С. 280–287.
22. Маслова В. А. Лингвокультурология / В. А. Маслова. – М.: Академия, 2001. – 208 с.
23. Мельникова Е. А. Меч и Лира. Англосаксонское общество в истории и эпосе / Е. А. Мельникова – М.: Мысль, 1987. – С. 44 - 65.
24. Образцова Е.В. Понятие лингвокультурного концепта в аспекте междисциплинарных исследований [Электронный ресурс] /Е.В. Образцова – Режим доступа до ресурсу: <http://elib.gasu.ru/vmu/archive/2004/01/15.shtml>

25. Патратій В.В. Зображення середньовічного героя в творі «Кентерберійські оповідання» Джеффрі Чосера / В.В. Патратій. – Студентська наукова Інтернет-конференція, Вінниця, 2017. – С. 254-257.
26. Патратій В.В. Зображення середньовічного героя в трагедії «Макбет» Вільяма Шекспіра / В.В. Патратій. – Студентська наукова конференція, Вінниця, 2017. – С. 254-257.
27. Патратій В.В. Лексичні засоби вираження концепту HERO в епічній поемі Беовульф» / В.В. Патратій. – І Всеукраїнська наукова інтернет-конференція, Суми, 2017. – С. 481-483.
28. Патратій В.В. Лінгвокультурний концепт як спосіб відображення культури / В.В. Патратій. – Професійна підготовка майбутніх спеціалістів у загальноєвропейському мовному контексті: проблеми та перспективи, Вінниця, 2016. – С. 71-73.
29. Патратій В.В. Проблематика класифікації лінгвокультурних концептів / В.В. Патратій. – Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методик викладання мови і літератури. – Вінниця, 2016. – С. 254-257.
30. Пименова М. В. Концепт сердце : Образ. Понятие. Символ : монография / М. В. Пименова. – Кемерово: КемГУ, 2007. – 500 с.
31. Пименова М. В. Концептосфера внутреннего мира человека / М. В. Пименова – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2005. – С. 133–185.
32. Плахов В. Д. Герои и героизм. Опыт современного осмысления вековой проблемы : монография / В. Д. Плахов. – С.Пб: КАРО, 2008. – 240 с.
33. Попова З. Д. Интерпретационное поле национального концепта и методы его изучения / З. Д. Попова, И. А. Стернин – Воронеж: Изд-во ВГУ, 2001. – С. 34–56.
34. Попова З. Д. Полевая модель концепта / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2005. – С. 12–45.
35. Попова З. Д. Способы вербализации концептов как проблема когнитивной лингвистики / З. Д. Попова – Кемерово: Respectus Philologicus. 2009. – № 16 (21). – С. 56-61.

36. Слышкин Г. Г. Концепт чести в американской и русской культурах (на материале толковых словарей) / Г. Г. Слышкин – Волгоград; Архангельск: Перемена, 1996. – С. 54–60.
37. Слышкин Г.Г. От текста к символу : лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М.: Academia, 2000. – 128 с.
38. Слышкин, Г. Г. Лингвокультурный концепт как системное образование / Г.Г. Слышкин // Вестник ВГУ. – Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – 2004. – №1. – С. 29-34.
39. Словник античної міфології [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/slovmith/slov.m.htm>
40. Соловьева Н.И. Актуализация лингвокультурного концепта «бык» в испанской языковой картине мира: Автореферат дис. канд. фил. наук. [Електронний ресурс] / Н. И. Соловьева – Режим доступу до ресурсу: <http://www.espanol-spb.ru/articles/autoreferat>
41. Степанов Ю. С. «Понятие», «Концепт», «Антиконцепт». Векторные явления в семантике / Ю. С. Степанов– М.; Калуга: ИП Кошелев, 2007. – С. 19–26.
42. Степанов Ю. С. Семиотика концептов / Ю. С. Степанов. – М.: Наука, 2001. – С. 603–612.
43. Стернин И. А. Как описывать концепты / И. А. Стернин, В. И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2008. – Т. 6. – С. 26–35.
44. Суравнёва И. М. Героизм как социальный феномен: автореф. дисс. канд. филос. наук: 09.00.11 / И. М. Суравнева. – Тверь, 2006. – 17 с.
45. Оссовская М. Рыцарский этнос и его разновидности. Рыцарь и буржуа: исследования по истории морали Текст / М. Оссовская. – М.: Прогресс, 1987. – 528 с.
46. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингво- культурологический аспекты / В. Н. Телия. – М.: Школа «ЯРК», 1996. – 286 с.

47. Усачева А. Н. Лингвистические параметры концепта «состояние здоровья» в современном английском языке: автореф. дис. канд. филол. наук: спец. 10.02.04 / А. Н. Усачева. – Волгоград, 2002. – 20 с.
48. Шведова Н. Ю. Русский язык: избранные работы / Н.Ю. Шведова; Росс. акад. наук; Отд историко-филолог. наук; Ин-т русского языка им. В. В. Виноградова. – Москва: Языки славянской культуры, 2005. – 640 с.
49. Шевяков Е.Г. Героическое в поэзии В. С. Высоцкого : дис. канд. филол. наук: 10.01.01. — Нижний Новгород, 2006. — 216 с.
50. Яворская Г. М. О концепте ДОМ в украинском языке / Г. М. Яворская.— М.: Языки славянской культуры, 2004. – С. 716–728.
51. Ярцева В. Н. История английского литературного языка IX – XV вв. / В. Н. Ярцева – М.: Наука, 1985. – 248 с.
52. Beowulf [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.heorot.dk/beowulf-rede-text.html>.
53. Bosworth Dictionary Online [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://bosworth.ff.cuni.cz/051575>
54. Cambridge Dictionary Online [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://dictionary.cambridge.org> (CDO)
55. Chaucer G. The Canterbury Tales [Электронный ресурс] / Geoffrey Chaucer – Режим доступа до ресурсу:  
<https://tigerweb.towson.edu/duncan/chaucer/duallang1.htm>.
56. Collins English Dictionary Online [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.collinsdictionary.com/>
57. Macmillan English Dictionary Online [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.macmillandictionary.com/>
58. Online Etymology Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.etymonline.com>
59. Oxford Dictionaries [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://en.oxforddictionaries.com>

60. Shakespeare W. Macbeth [Электронный ресурс] / William Shakespeare –  
Режим доступа до ресурсу:  
[https://www.opensourceshakespeare.org/views/plays/play\\_view.php?WorkID=macbeth&Scope=entire&pleasewait=1&msg=pl](https://www.opensourceshakespeare.org/views/plays/play_view.php?WorkID=macbeth&Scope=entire&pleasewait=1&msg=pl).
61. Stefanovic L. Human or Superhuman: the Concept of Hero in Ancient Greek Religion and/in Politics / Lada Stefanovic – Vol. LVI (2). – P. 7–20
62. Thesaurus Online [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу:  
<http://www.thesaurus.com>